

روزهای دهه فجر انقلاب اسلامی، فرصت خوبی است برای مطالعه این چند کتاب

هفت منظر متفاوت برای نگاه به انقلاب

دوران ۳۷ ساله سلطنت محمدرضا شاه که عمق و ابعاد این مقطع مهم از تاریخ معاصر ایران را می‌کاود و از بسیاری ناگفته‌ها و ناشنیده‌ها پرده برمی‌دارد.

جلد دوم با عنوان «جستارهایی از تاریخ معاصر ایران» است. در این جلد برای اولین بار اسناد اطلاعاتی در تاریخ‌نگاری ایران مورد استفاده قرار گرفته است و برخی مقاطع مهم تاریخ معاصر ایران و زندگی گروهی از رجال برجسته دوران پهلوی بازگو می‌گردد.

شکجه‌گران می‌گویند

این کتاب مجموعه‌ای از خاطرات و اعترافات بهمن نادری پور (تهرانی) و فریدون توانگری (آرش)، دو نفر از مشهورترین شکجه‌گران ساواک در دوران پهلوی است. در این کتاب، اعترافات تهرانی و آرش که پس از انقلاب در زندان یا در دادگاه بیان کرده و سپس در روزنامه‌ها چاپ شده‌اند با مستندسازی به چاپ رسیده است. در این کتاب پس از تبیین نقش دستگاه اطلاعاتی در رژیم پهلوی و جایگاه آن، انواع شکجه‌های آن دوران با آوردن خاطرات افراد بیان شده است. این اثر به خوبی جایگاه ساواک و رفتار شکجه‌گران آن را بیان و چهره واقعی رژیم پهلوی را آشکار می‌کند.

آن مرد با باران می‌آید

بهزاد، پسر مدرسه‌ای خانواده‌ای کاملاً معمولی در تهران است که کنار درس و مدرسه، کار خاصی انجام نمی‌دهد. او بی‌دل و جرأت است و اصلاً اصراری به قهرمان‌بازی ندارد، اما کم‌کم به واسطه کارهای برادرش بهروز و دوستش سعید و چند نفر دیگر از دوستان و هم‌محله‌ای‌ها با مسائل روز جامعه آشنا می‌شود و از مبارزات انقلابی سر درمی‌آورد و به کارهایی مانند شرکت در تظاهرات، حبس‌اندن اعلامیه، شعارنویسی و... می‌پردازد. او حتی دیگر به مخالفت‌های پدرش که از ترس جان بچه‌هایش به آنان اجازه شرکت در مبارزات را نمی‌دهد، توجهی نمی‌کند. در این رمان که برای نوجوانان نوشته شده است، مخاطب قدم به قدم با بهزاد و اطرافیانش همراه می‌شود. کتاب به خوبی اوضاع جامعه و خانواده‌ها و افراد را در آن روز تصویر کرده است. مردمی که حرف خانه و خیابان و مسجد و محل کارشان، حول مبارزات انقلاب و امام خمینی و شاه می‌گشت. این داستان جذاب، با محوریت این خانواده به روزهای پیش از انقلاب از مهر ۵۶ تا فرار شاه در ۲۶ دی همان سال می‌پردازد.

خانم وجیهه سامانی به خوبی توانسته است انقلاب را به جای یک مسأله فقط بیرونی و تاریخی، به عنوان یک اتفاق بزرگ همراه با تحولی درونی و اجتماعی بیان کند. این تحول درونی که اصلی‌ترین تفاوت انقلاب اسلامی ایران با باقی انقلاب‌های دنیاست، قلوب مردم را در راستای خدا و دین خدا متحد کرد. بهروز، بهزاد، پدربزرگ و همه دوستان و هم‌محله‌ای‌ها و همشهری‌های شان نماد همین تحول و اتحاد هستند. آن مرد با باران می‌آید داستانی عالی برای نوجوانان جهت شناخت هرچه بیشتر و بهتر روزهای منتهی به انقلاب است.

به بررسی این سه انقلاب مهم تاریخ معاصر پرداخته و نقاط اشتراک و تفاوت‌های آنها را بررسی کرده است. در بخش‌های مختلف کتاب، اوضاع و احوال سیاسی، اقتصادی و اجتماعی پیش و پس از وقوع انقلاب، بررسی می‌شود و شرحی بر وضعیت هر سه کشور می‌دهد که به ما در شناخت بهتر انقلاب‌های جهان کمک می‌کند. همچنین نقاط اصلی تفاوت انقلاب اسلامی ایران با دو انقلاب دیگر به خوبی بیان شده است. این اثر را سعید زاهدی و مهدی فاطمی نوشته و توسط نشر معارف چاپ و منتشر شده است.

شاه بی‌شین

این کتاب، رمانی بر اساس زندگی محمدرضا پهلوی است که از بیماری شاه آغاز می‌شود و سپس با نگاهی به گذشته، از کودکی تا لحظه مرگ محمدرضا پهلوی را روایت می‌کند. همچنین نوع نگاه شاه به زنان، جامعه، دنیا، اطرافیان و حتی روابطش با اشیا و حیوانات در این رمان به خوبی به تصویر کشیده شده است. کتاب از عمل جراحی محمدرضا در مصر شروع می‌شود و روایتگر لحظات آخر زندگی مردی است که در نظر همگان از همه مواهب زندگی مادی برخوردار بوده، اما وقتی با مرگ تنها می‌شود، می‌بینیم این دارایی‌ها دردی از او دوانمی‌کند. محمد کاظم مزینانی این اثر را در ۴۲۰ صفحه نوشته که توسط نشر سوره مهر به چاپ رسیده است.

ظهور و سقوط پهلوی

این کتاب مهم، دو جلدی است؛ جلد اول کتاب شامل خاطرات ارتشبد حسین فردوست، دوست صمیمی محمدرضا پهلوی از دوران کودکی و رئیس دفتر ویژه اطلاعات وی است که توسط عبید... شهبازی ویرایش شده است. در این جلد، فردوست خاطرات خود را از دوران ورودش به دربار رضاشاه تا نخستین سال‌های سلطنت محمدرضا و همراهی با او تا دوران سقوط سلطنت محمدرضا و پیروزی انقلاب اسلامی ایران بیان کرده است. در دوران سلطنت محمدرضا پهلوی، فردوست نه فقط صمیمی‌ترین دوست او بود، بلکه محرم اسرار محمدرضا و رابط او در مخفیانه‌ترین ارتباطاتش نیز بود. فردوست در رأس مهم‌ترین ارگان اطلاعاتی رژیم پهلوی، یعنی دفتر ویژه اطلاعات که سازمان اطلاعاتی شخصی شاه محسوب می‌شد، بر کل سیستم سیاسی و اطلاعاتی کشور و حتی بر ساواک نظارت داشت و رابطه شخصی شاه را با مهم‌ترین ارگان‌های اطلاعاتی برقرار می‌ساخت. خاطرات فردوست گنجینه‌ای است از تاریخ دوران پهلوی، به‌ویژه

محمدرضا خراسانی زاده نویسنده

حس و حال این روزها و در آستانه روز ۲۲ بهمن، فرصت خوبی است برای خواندن لااقل یکی از این کتاب‌ها که هر کدام شان، منظر جدیدی از انقلاب اسلامی پیش روی شما باز می‌کند.

الف لام خمینی

برای شناخت هر پدیده اجتماعی، شناخت رهبران آن و مسیری که در راستای حرکت‌شان طی کردند، بسیار لازم است. هدایت... بهبودی نیز تلاش کرده تا این اتفاق را در کتاب خود رقم زند و به روایت زندگینامه امام خمینی از به دنیا آمدن در سال ۱۲۸۱ تا پیروزی انقلاب اسلامی در ۲۲ بهمن سال ۱۳۵۷ بپردازد. او تلاش بسیاری کرده که در بیان این سیر ۷۶ ساله به ابعاد مختلف زندگی امام و گاه نزدیکان اثرگذار و مرتبط با ایشان بپردازد. در این کتاب روابط خانوادگی امام، سال‌های تحصیل ایشان، ورود به حوزه علمیه قم، ازدواج‌شان با بانو قدس ایران، ارتباط و گاه اختلاف نظر با علما و روحانیون بزرگ در زمان‌های مختلف، چه پیش از مبارزات چه حین آن، آغاز سخنرانی‌ها و اقدامات در مخالفت با شاه، زندانی شدن‌ها و تبعیدها، بیان اهداف قیام، نحوه ارتباطات با مردم ایران و جهان و سازماندهی تشکیلاتی ایشان در رساندن مطالب، چه زمان حضور در قم و چه سال‌های تبعید، توجه ویژه امام به مردم مخصوصاً قشر مستضعف، شجاعت خاص امام در عمل به موقع و بسیاری دیگر از موارد مرتبط با زندگی، اندیشه‌ها و حرکت امام و شرایط جامعه ایران به خوبی بیان شده است.

خاطرات عزت‌شاهی

عزت‌شاهی از مبارزان دوران انقلاب اسلامی است که توسط ساواک دستگیر و شکنجه‌های روحی و جسمی زیادی براو وارد شد. بخش اصلی کتاب، نکات زیادی پیرامون ظلم و ستم رژیم پهلوی نسبت به مبارزان و معترضان است. شکنجه‌های هولناک و وحشیانه‌ای که او روایت کرده، حاکی از بی‌رحمی مسئولان رژیم پهلوی است که می‌خواستند به هر قیمتی، معترضان را سرکوب کنند. در خاطرات او به دور از تعارفات معمول، از جریان‌ها و شخصیت‌های زیادی نام برده شده و کارهای آنها با صحبت‌ها و ادعاهای شان مقایسه شده که کتاب را جذاب‌تر از یک مجموعه خاطرات عادی کرده است. مطالعه این اثر، کمک بسیار خوبی به شناخت اهداف، آرمان‌ها، روش و نحوه عملکرد مبارزان انقلابی می‌کند و این نکته بسیار مهم را نشان می‌دهد که برای رسیدن به اهداف‌شان تا چه اندازه حاضر بودند از نظر جانی و مالی هزینه بدهند. این اثر در ۸۶۵ صفحه توسط نشر سوره مهر چاپ و منتشر شده است.

در میدان انقلاب

در دوران معاصر، سه انقلاب بزرگ در دنیا رخ داده است: انقلاب اسلامی ایران، انقلاب فرانسه و انقلاب روسیه. نویسنده در این کتاب،